

DECIZIE nr. 633 din 11 noiembrie 2014

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 194 lit. e) tezele a treia și a patra și ale art. 355 alin. (1) din Codul de procedură civilă

EMITENT • **CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**

Publicat în **MONITORUL OFICIAL nr. 16 din 9 ianuarie 2015**

Data intrării în vigoare 09-01-2015

Augustin Zegrean	- președinte
Valer Dorneanu	- judecător
Toni Greblă	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Puskas Valentin Zoltan	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Andreea Costin	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Simona Ricu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 194 lit. e) tezele a treia și a patra și ale art. 355 alin. (1) din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Nicoleta Mirela Blebea în Dosarul nr. 3.588/2013 al Curții de Apel București - Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 298D/2014.

2. La apelul nominal răspunde, pentru autoarea excepției de neconstituționalitate, doamna avocat Iulia Vucmanovici, din Baroul Constanța, cu delegație depusă la dosar, lipsind celelalte părți. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Magistratul-asistent referă asupra faptului că dosarul se află la al doilea termen de judecată, având în vedere că la termenul din 16 octombrie 2014 Curtea, în temeiul dispozițiilor art. 222 alin. (1) din Codul de procedură civilă coroborate cu cele ale [art. 14 din Legea nr. 47/1992](#) privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a amânat judecarea cauzei pentru data de 11 noiembrie 2014.

4. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului autoarei excepției de neconstituționalitate, care pune concluzii de admitere a acesteia. În acest sens arată că excepția privește dispozițiile legale cuprinse în noul Cod de procedură civilă referitoare la modalitatea de administrare a probei interogatoriului în cazul în care într-un litigiu în care această probă este propusă, încuviințată și administrată de către instanță, aceasta se administrează oral pentru persoanele fizice și în scris de către persoanele juridice. Tratatul în această situație este unul inegal, respectiv discriminatoriu pentru cei care răspund oral și privilegiat pentru cei care răspund în scris. Învederează faptul că această excepție a fost invocată în fața instanței de fond chiar la momentul în care această probă a fost administrată în sala de judecată. Mai arată jurisprudența Curții Constituționale, respectiv [Decizia nr. 33 din 19 ianuarie 2006](#) și [Decizia nr. 30 din 11 ianuarie 2007](#), prin care instanța de contencios constituțional a statuat că prevederile aproape identice cuprinse în art. 222 din Codul de procedură civilă din 1865 sunt constituționale, iar diferența de tratament dintre persoanele fizice și cele juridice este normală, deoarece există o justificare obiectivă și rezonabilă. Însă, la momentul pronunțării acestor decizii, Curtea Constituțională a avut în vedere că se critica modalitatea de administrare a interogatoriului în scris de către persoanele juridice. Arată că nu ar fi însă mai puțin obiectiv și rezonabil ca în aceeași modalitate să se administreze și interogatoriul persoanelor fizice în situația în care acestea se confruntă în litigii cu persoane juridice care au posibilitatea de a răspunde în scris la interogatoriu. În continuare arată că Legea fundamentală stabilește că cetățenii sunt egali în fața legii. Egalitatea în fața legii trebuie să izvorască din prevederile legale, care, însă, în cazul de față instituie un tratament diferențiat. Prin modul diferențiat de a răspunde la interogatoriu se creează privilegii. Astfel, consideră că persoanele juridice răspund în mod formal la interogatoriu, fără a se angaja o mărturisire, pe când persoanele fizice suportă un tratament inegal, fiind nevoite să răspundă în condiții de "surpriză", fără posibilitatea de a da interpretări și fiind obligate să răspundă la întrebări suplimentare, adresate chiar de completul de judecată. Evidențiază că vechea jurisprudență a fost aplicabilă în contextul în care Codul de procedură civilă din 1865 nu reglementa în mod expres mărturisirea și nu stabilea valoarea probantă a acesteia, astfel cum o face noul Cod de procedură civilă. Susține că persoanele fizice nu sunt discriminate prin faptul că trebuie să răspundă direct în fața instanței, ci prin faptul că răspunsurile date în asemenea circumstanțe ar putea avea aparența unei mărturisiri.

5. În ceea ce privește neconstituționalitatea dispozițiilor art. 194 lit. e) din Codul de procedură civilă, arată că modalitatea în care se încuviințează această probă pentru a fi administrată poate duce la schimbări de apărare, ceea ce contravine principiului egalității în fața legii și principiului egalității armelor în proces consacrat de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Dacă se constată încălcarea art. 6 din Convenție, cere să se constate, implicit, și încălcarea art. 20 și art. 148 din Constituție, care obligă la respectarea prioritară a acestor dispoziții legale.

6. Referitor la punctul de vedere al Avocatului Poporului privind excepția de neconstituționalitate invocată, susține că acesta preia jurisprudența Curții Constituționale și face referire la Hotărârea din 13 iunie 1979 pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza Marckx împotriva Belgiei prin care s-a constatat încălcarea unui drept fundamental. Prin urmare, susține că este de acord să se aibă în vedere considerentele acestei hotărâri.

7. Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate. Arată că dispozițiile legale criticate sunt norme de procedură a căror reglementare este în competența exclusivă a legiuitorului. Diferența de regim aplicabil persoanelor fizice și celor juridice în ceea ce privește interogatoriul ca probă în procesul civil este justificată de deosebirea de situații în care se află cele două persoane. Referitor la pretinsa încălcare a principiului egalității în fața legii consacrat de art. 16 din Constituție, arată că instanța de contencios constituțional a constatat în jurisprudența sa că deosebirea de statut juridic dintre persoanele fizice și cele juridice justifică în mod obiectiv aplicarea unui tratament juridic diferit în ceea ce privește răspunsul dat la un interogatoriu în procesul civil. De asemenea, arată că și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin Hotărârea din 13 iunie 1979 pronunțată în Cauza Marckx împotriva Belgiei, a statuat că principiul egalității în drepturi și al nediscriminării se aplică doar situațiilor egale și analoage, iar tratamentul juridic diferențiat stabilit în considerarea unor situații obiective diferite nu reprezintă privilegii și nici discriminări. În continuare arată că o asemenea reglementare se regăsea și în Codul de procedură civilă din 1865, respectiv la art. 222. De asemenea, învederează faptul că modificarea textelor legale criticate este atributul exclusiv al puterii legiuitoare și excedează competențelor Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

8. Prin Sentința civilă nr. 799 din 10 martie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 3.588/2/2013, Curtea de Apel București - Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională pentru soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 194 lit. e) tezele a treia și a patra și ale art. 355 alin. (1) din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Nicoleta Mirela Blebea într-o cauză având ca obiect soluționarea cererii sale de anulare a unui act administrativ.

9. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține, în esență, că dispozițiile legale criticate sunt neconstituționale, întrucât persoanele fizice răspund direct unor întrebări adresate acestora oral, necunoscându-le în prealabil și răspunzând la acestea pe loc, adeseori în condiții de presiune și de stres emoțional datorat înfățișării în instanță, spre deosebire de persoanele juridice de drept privat, Statul român și celelalte persoane de drept public, care răspund în scris la interogatoriu, având suficient timp pentru redactarea răspunsurilor și de reflecție asupra acestora. O asemenea diferențiere este contrară principiului egalității în fața legii și a autorităților publice, precum și principiului egalității armelor în cadrul unui proces.

10. Curtea de Apel București - Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, întrucât Codul de procedură civilă reglementează condițiile în care poate fi încuviințată chemarea la interogatoriu și procedura de administrare a acestei dovezi, fără ca prin aceasta să se încalce dreptul părților la egalitatea în fața legii.

11. Potrivit prevederilor [art. 30 alin. \(1\) din Legea nr. 47/1992](#), actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

12. Avocatul Poporului consideră că dispozițiile legale criticate sunt constituționale.

13. Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile reprezentantului autoarei excepției de neconstituționalitate, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, reține următoarele:

14. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale [art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992](#), să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 194 lit. e) tezele a treia și a patra și ale art. 355 alin. (1) din Codul de procedură civilă, texte de lege care au următorul cuprins:

- Art. 194 lit. e) tezele a treia și a patra din Codul de procedură civilă: "Cererea de chemare în judecată va cuprinde: [...] e) arătarea dovezilor pe care se sprijină fiecare capăt de cerere. Când dovada se face prin înscrisuri, se vor aplica, în mod corespunzător, dispozițiile art. 150. Când reclamantul dorește să își dovedească cererea sau vreunul dintre capetele acesteia prin interogatoriul părâtului, va cere înfățișarea în persoană a acestuia, dacă părâtul este o persoană fizică. În cazurile în care legea prevede că părâtul va răspunde în scris la interogatoriu, acesta va fi atașat cererii de chemare în judecată. Când se va cere dovada cu martori, se vor arăta numele, prenumele și adresa martorilor, dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a fiind aplicabile în mod corespunzător;"

- Art. 355 alin. (1) din Codul de procedură civilă: "Statul și celelalte persoane juridice de drept public, precum și persoanele juridice de drept privat vor răspunde în scris la interogatoriul ce li se va comunica în prealabil, în condițiile prevăzute la art. 194 lit. e).".

16. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 16 alin. (1) și (2) privind egalitatea în drepturi, art. 20 referitoare la tratatele internaționale privind drepturile omului și ale art. 148 privind principiul aplicării prioritare a actelor obligatorii ale Uniunii Europene. De asemenea, este invocată și încălcarea art. 6 privind dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și ale art. 20 privind egalitatea în fața legii și ale art. 47 privind dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil din Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene. În consecință, având în vedere că principiul egalității în drepturi a cetățenilor, din perspectiva criticilor de neconstituționalitate, îmbracă și forma principiului egalității armelor, ceea ce semnifică tratarea egală a părților dintr-un proces, Curtea reține că autoarea excepției invocă drept normă de referință art. 21 alin. (3) din Constituție privind dreptul la un proces echitabil, astfel cum acesta se interpretează, potrivit art. 20 alin. (1) din Constituție, și prin prisma dispozițiilor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

17. Examinând excepția de neconstituționalitate invocată, Curtea Constituțională constată că dispozițiile legale criticate se regăseau, de principiu, și în Codul de procedură civilă din 1865, respectiv la art. 222 referitor la luarea interogatoriului persoanelor juridice și la art. 112 pct. 5 privitor la elementele pe care trebuie să le cuprindă o cerere de chemare în judecată. Asupra constituționalității soluției legale cuprinse la art. 222 Curtea s-a mai pronunțat, în raport cu critici și prevederi constituționale similare, respectiv prin [Decizia nr. 30 din 11 ianuarie 2007](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 136 din 23 februarie 2007.

18. Cu acel prilej Curtea a reținut că dispozițiile legale criticate sunt norme de procedură referitoare la administrarea probei cu înscrisuri, iar, potrivit art. 126 alin. (2) din Constituție, procedura de judecată este stabilită de legiuitor, evident fără a fi încălcate prevederile sau principiile constituționale. Referitor la încălcarea principiului egalității în fața legii, consacrat de art. 16 din Constituție, Curtea a constatat că aceste susțineri sunt neîntemeiate, întrucât deosebirea de statut juridic dintre persoanele fizice și persoanele juridice justifică în mod obiectiv aplicarea unui tratament juridic diferit în ceea ce privește răspunsul dat la interogatoriu, în cadrul unui proces civil. Așa cum a statuat în mod constant Curtea Constituțională, în deplin acord și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (de exemplu, Hotărârea din 13 iunie 1979, pronunțată în Cauza Marckx împotriva Belgiei, paragraful 33, și Hotărârea din 29 aprilie 2008, pronunțată în Cauza Burden împotriva Regatului Unit, paragraful 60), principiul egalității în drepturi se aplică doar situațiilor egale ori analoage, iar tratamentul juridic diferențiat, stabilit în considerarea unor situații obiectiv diferite, nu reprezintă nici privilegii și nici discriminări.

19. Distinct de cele statuate în decizia amintită, Curtea reține că principiul egalității armelor constituie o garanție a dreptului la un proces echitabil care urmărește crearea unui just echilibru procesual între părțile aflate într-un litigiu. Curtea constată că procedura de administrare a probei interogatoriului nu încalcă principiul egalității armelor, întrucât acest principiu nu presupune o egalitate formală, în sensul reglementării unor proceduri identice indiferent de statutul juridic sau calitatea procesuală a părților, ci o egalitate materială, în sensul că prin procedurile, chiar diferit reglementate, să se ajungă la echitate procesuală între părți, cu alte cuvinte să se ajungă la o egalitate de rezultat.

20. În prezenta cauză Curtea constată că diferența de tratament rezultă, astfel cum s-a arătat și la paragraful 18, din deosebirea de statut juridic dintre cele două categorii de persoane. Astfel, având în vedere dispozițiile art. 209 din Codul civil, Curtea reține că persoana juridică își exercită drepturile și își îndeplinește obligațiile prin organele sale de administrare, de la data constituirii. Organele de administrare a persoanei juridice pot fi atât persoane fizice, cât și persoane juridice care, prin lege, actul de constituire sau statut, sunt desemnate să acționeze, în raporturile cu terții, individual sau colectiv, în numele și pe seama persoanei juridice. Având în vedere natura probei interogatoriului, precum și faptul că accesul la structurile judecătorești și la mijloacele procesuale se face cu respectarea regulilor de competență și procedură de judecată stabilite de lege, Curtea apreciază că administrarea în mod oral a acestei probe nu poate fi aplicată persoanei juridice, care prezintă anumite particularități determinate de însăși natura acestui subiect de drept. Rezultă că legiuitorul a ținut cont de aceste particularități obiective și a adaptat modul de administrare a acestei probe în mod corespunzător și în privința persoanei juridice. Prin urmare nu se poate reține încălcarea principiului egalității de arme în proces în sensul că persoana juridică ar beneficia de un tratament juridic mai favorabil în ceea ce privește luarea interogatoriului, ci de un tratament adaptat naturii sale juridice.

21. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al [art. 29 din Legea nr. 47/1992](#), cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Nicoleta Mirela Blebea în Dosarul nr. 3.588/2 /2013 al Curții de Apel București - Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 194 lit. e) tezele a treia și a patra și ale art. 355 alin. (1) din Codul de procedură civilă sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel București - Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 11 noiembrie 2014.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,

Andreea Costin
